

Nordisk Lovoversigt. Viktige lover for Kvinner ca. 1810-1980. Red. af Ida Blom og Anna Tranberg. (Nordisk Ministerråd, 1985). 225 s.

Denne lovoversigt ser ved første øjekast grim og kedelig ud, men viser sig at være en uhyre nyttig håndbog. Den er blevet til som led i et nordisk forskningsprojekt, der hedder »Kvinnens arbeid i samfunn og familie i de nordiske land ca. 1870-1970«, og den registrerer love fra det egentlige Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, som har reguleret kvinders økonomiske, sociale og politiske rettigheder i den anførte periode; opmærksomheden har specielt været rettet mod bestemmelser om formel forskelsbehandling.

Lovene er ordnet kronologisk for hvert land, og oversigten bliver ikke mindre nyttig af, at hver lov er forsynet med et resumé, der kan være refererende, citerende eller vurderende. Resumet er ofte kort, men fylder dog i nogle tilfælde en hel eller en halv side. Ved siden af den kronologiske ordning hjælper et stikordsregister brugeren til at finde frem til de ønskede love.

Den norske projektleder Ida Blom har også skrevet en slags indledning om »Noen hovedlinjer gjennom lovværket fra 18- og 1900-tallet«. Hun starter fornuftigt og rigtigt med at påpege faren ved at anvende love som kildemateriale til viden om faktiske samfundsforhold på grund af lovenes normative karakter, der ikke nødvendigvis svarer til virkeligheden.

Tove Elklit

Rådstuearkiver. Køge Rådstue. Arkivregistratur. (Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. Kbh., 1985). 65 s.

Rådstuearkiver er betegnelsen for købstadsarkiver indtil 1868. Elandt de bedst bevarede er Køge Rådstuearkiv, der nu foreligger nyordnet efter en standardmodel for rådstuearkiverne, som er blevet udarbejdet af Landsarkivet for Sjælland m.v.

Registraturen består af 2 hoveddele: »Om Køge Rådstuearkiv«, det vil sige en indledning, skrevet af Erik Nørr, og selve registraturen, udarbejdet af H. Sode-Madsen, Ole Degn og Erik Nørr. Indgangen til registraturen er let på grund af en udførlig indholdsfortegnelse til både indledning og selve registraturen. Der findes også et register, der medtager organer, institutioner og til dels arkivalietyper.

Tove Elklit

Harald Jørgensen: *Set og oplevet, nogle erindringsblade.* (C. A. Reitzel, 1983). 279 s., 165 kr.

I sit otium har den utroligt flittige landsarkivar Harald Jørgensen nu til sit omfattende forfatterskab føjet et lille bind erindringer, som vil glæde alle yndere af memoirelitteraturen. Med stor takt og tilbageholdenhed skildres den moderløse drengs tidlige barndom, hvor den store fader mest optrådte ved middagsbordet i færd med at redegøre for dagens retssager. Man forbløffes unægtelig over, at det virker nærmest halvtilfældigt, at den lille HJ overhovedet kom i Viborg Katedralskole. Men efter velaflagt studentereksamen trak familien vist et lettelsens suk over, at den unge mand valgte historien fremfor teologien.

Af betydelig faglig interesse er skildringen af studietiden, og nok en gang konstaterer vi, hvor stor betydning »det faglige milieu« har spillet, først i »De historiestuderende« (hvortil kommer en øjensvidneberetning om rabal-

dermødet 1. maj 1928, da Arup med studenternes stemmer valgtes til formand for »Historisk Samfund«), derpå og især i den ellers lidet kendte »Historikerkreds af 1929«, hvis ledende kraft var Henry Bruun (men hvor også bl.a. Povl Bagge, Afzelius og Georg Nørregaard var virksomme).

Om end studiet endnu næppe var absolut brødløst, ansås det dog fordelagtigt tidligt i studiet at skaffe sig kontakter udadtil, og som ældre student blev HJ medarbejder på Hans Jensens stænderhistorie til den formidable timeløn af 2 (to) kr. Sammen med et legat muliggjorde dette en rejse til Folkeforbundet i Geneve; og det virker næsten, som om den senere livsbane som arkivar med betydelige internationale kontakter blev afstukket allerede her.

Også den gang gik de første kandidatår (1930-34) med diverse fagligt og især indtægtsgivende arbejde; thi akademikerarbejdslederskasser var tiden helt fremmed (når ikke mindst anmelderen af en senere årgang i aktivt organisationsarbejde gang på gang kom på kollisionskurs med den ældre generation om mål, midler og måske især stil, mødtes vi så at sige altid med en utrolig forståelse for, at noget skulle der gøres for de unge arbejdsløse kandidater).

Fra 1934 til 1977 virkede HJ i arkivvæsenet, og med fast stilling og kontakter til såvel Politiken som det gamle Institut for Historie og Samfundsøkonomi blev ikke blot ægteskab, men også bilkøb muligt.

Her oprulles et omfattende persongalleri, lige fra det korte ophold i Kr. Erslevs entre til den nye generation af arkivarer. Gang på gang mærker man, at forfatteren har træning fra DBL; vi får facts, gerne morsomt og karakteriserende, men så at sige altid uden brod; så vidt muligt huskes kun det positive. Og vi møder rækken af værker fra Trap, »Dansk Kultur«, og stribevis af fagtid-

skrifter, som dog ikke forhindrede en strøm af afhandlinger og bøger, organisationsarbejde oma.

Men det er ikke fordi HJ ønsker at skjule noget for sine læsere. Således har han afgjort mødt skuffelser i sit lange liv. Men som han selv siger, lå det ikke for ham »at stille sig op ved grædemuren«. Hvis en plan slog fejl, var der da nok af udfordringer, ikke mindst takket være den ekspansion inden for arkivvæsenet (både hvad angår personale og bygninger), som HJ selv var med til at gennemføre. Hvis faglige »indefærdse« holdt ham ude fra egne snævre områder, fik han til gengæld afløb for sin enorme virkelyst på andre felter (f.eks. den Letterstedtske forening, Nordisk Arkivnyt, den internationale arkivorganisation oma.). Foruden den umiddelbare fornøjelse ved at læse den livligt underholdende bog får læseren et ikke uvigtigt indtryk af den danske historiker- og arkivverdens dagligdag igennem godt halvhundrede år.

Troels Dahlerup

Henning Grelle: *Under de røde faner – En historie om arbejderbevægelsen.* (Fremad, 1984). 216 s., 350 kr.

Denne bog er først og sidst et pragtværk, skabt for at fejre 75 års jubilæet for Arbejderbevægelsens bibliotek og arkiv. LO's forretningsudvalg har etableret det økonomiske grundlag for værket, og det har været noget med mange penge. Bogen bringer farvebilleder af omkring 200 faner og bannere, repræsentativt udvalgt blandt arbejderbevægelsens faner gennem tiderne. Man har tilgodeset alle sider af arbejderbevægelsen. Mest er der tale om faglige faner, men også bevægelsens politiske del er rigt repræsenteret, ligesom arbejderkulturens forskellige grene fra kolonihavebevægelse til sangforeninger.